

QUY TRÌNH RÈN LUYỆN KỸ NĂNG CHỦ NHIỆM LỚP CHO SINH VIÊN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

Mai Trung Dũng

Trường Đại học Tây Bắc

Tóm tắt: Bài viết phân tích quan niệm trong tâm lý học về kỹ năng. Từ đó, xác lập một định nghĩa có tính thao tác về kỹ năng chủ nhiệm lớp. Một dung lượng lớn của bài báo đề cập tới những kỹ năng chủ nhiệm lớp và quy trình rèn luyện những kỹ năng đó cho sinh viên đại học sư phạm hiện nay.

Từ khóa: Kỹ năng, kỹ năng chủ nhiệm lớp, giáo viên chủ nhiệm lớp, quy trình rèn kỹ năng chủ nhiệm lớp, sinh viên đại học sư phạm.

1. Đặt vấn đề

Sinh viên (SV) các trường Đại học sư phạm (ĐHSP), đó là đội ngũ tương lai của đất nước, là một trong những nhân tố đóng vai trò quyết định tới chất lượng giáo dục thế hệ trẻ. Vì vậy, để có thể đảm đương được những nhiệm vụ giáo dục thế hệ trẻ trong các trường học sau khi ra trường họ cần phải được rèn luyện, phát triển các kỹ năng sư phạm, trong đó có kỹ năng chủ nhiệm lớp (KNCNL) của người giáo viên chủ nhiệm (GVCN). Kỹ năng sư phạm nói chung, KNCNL nói riêng được hình và phát triển trong suốt cuộc đời hoạt động nghề nghiệp của người GVCN, trong đó giai đoạn đào tạo ở các trường sư phạm giữ vai trò nền tảng ban đầu và được nối tiếp phát triển trong hoạt động thực tiễn về sau. Trong quá trình đào tạo ở các trường ĐHSP, kỹ năng sư phạm nói chung, KNCNL nói riêng được hình thành và phát triển trong quá trình học tập và thực tập tác nghiệp trong môi trường phổ thông, tạo điều kiện cho SV vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn nghề nghiệp, rèn luyện để trở thành giáo viên.

Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi chỉ đề cập đến quy trình rèn luyện KNCNL cho SV ĐHSP, qua đó góp phần nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên trong bối cảnh hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Kỹ năng chủ nhiệm lớp

Kỹ năng là vấn đề được các nhà Tâm lý học trong nước và ngoài nước bàn luận từ rất lâu. Xuất phát từ cách tiếp cận khác nhau, các tác

giả đã đưa ra nhiều định nghĩa. Khi xem xét các quan điểm đó một cách hệ thống, chúng tôi thấy có hai hướng nghiên cứu chủ yếu sau đây: Hướng thứ nhất chủ yếu đi sâu nghiên cứu mặt kỹ thuật thao tác của KN. Hướng thứ hai xem xét KN nghiêng về mặt năng lực của con người. Theo quan niệm này, KN vừa có tính ổn định, vừa có tính mềm dẻo, linh hoạt sáng tạo, vừa có tính mục đích. Hai hướng nghiên cứu trên ta, tuy có diễn đạt có khác nhau, nhưng chúng không phủ định nhau, mà có thể bổ sung cho nhau để thể hiện được bản chất của khái niệm KN. *KN được hiểu là một tổ hợp các thao tác được cá nhân thực hiện trong một lĩnh vực hoạt động nào đó, có mối quan hệ mật thiết và thống nhất với nhau theo một mục đích chung, dựa trên những tri thức sâu sắc của cá nhân về lĩnh vực đó, đảm bảo cho hoạt động thực hiện một cách có hiệu quả và có chất lượng [4].*

Theo đó, chúng tôi quan niệm: *KNCNL là tổ hợp các thao tác được giáo viên thực hiện trong lĩnh vực công tác chủ nhiệm lớp, dựa trên những tri thức sâu sắc của người giáo viên về lĩnh vực công tác chủ nhiệm lớp, đảm bảo cho hoạt động chủ nhiệm lớp thực hiện một cách có chất lượng và hiệu quả.*

Dựa vào các yêu cầu cơ bản đối với người GVCN được phản ánh trong Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học [1] và Khung Chuẩn đầu ra trình độ Đại học sư phạm ĐHSP [3], căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ [2] và các công việc trong thực tế mà người GVCN phải thực hiện, hệ

thông kỹ năng (KN) cần rèn luyện cho sinh viên SV ĐHSP được xác định thành 02 nhóm sau:

1) Những KN thuộc nhóm thực hiện chức năng giáo dục, bao gồm: KN ***tìm hiểu học sinh (HS) lớp chủ nhiệm***; KN tổ chức các hoạt động giáo dục; KN tổ chức giờ sinh hoạt lớp; KN xử lý tình huống sư phạm; KN giáo dục HS có hành vi không mong đợi; KN ***đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS***

2) Những KN thuộc nhóm thực hiện chức năng quản lý, bao gồm: KN ***xây dựng kế hoạch chủ nhiệm lớp***; KN xây dựng tập thể học sinh lớp chủ nhiệm; KN phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường; KN xây dựng, sử dụng và quản lý hồ sơ chủ nhiệm lớp

2.2. Quy trình rèn luyện kỹ năng chủ nhiệm lớp cho sinh viên

Quy trình được hiểu là các bước phải tuân theo khi tiến hành công việc nào đó [5, tr1381]. Theo đó, *quy trình rèn luyện KNCNL cho SV ĐHSP* được hiểu là các bước phải tuân theo khi tiến hành rèn luyện KNCNL cho SV nhằm đạt được mục tiêu rèn luyện đã đề ra.

Để có KNCNL, mỗi SV phải bắt đầu từ nhận thức, sau đó phải thực hiện từng thao tác trong các điều kiện khác nhau. Trong quá trình này, người hướng dẫn rèn luyện cần thường xuyên uốn nắn, sửa chữa cho họ. Do vậy, việc rèn luyện KNCNL phải thiết kế dưới dạng các hoạt động, việc làm cụ thể để SV trực tiếp thực hiện các thao tác và lặp lại nhiều lần. Quy trình đó cụ thể như sau:

2.2.1. Rèn luyện những kỹ năng thuộc nhóm thực hiện chức năng giáo dục

2.2.1.1. Rèn luyện kỹ năng tìm hiểu học sinh lớp chủ nhiệm

- *Hoạt động 1: Tìm hiểu các nội dung, cách thức tìm hiểu HS lớp chủ nhiệm*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về các nội dung cần tìm hiểu HS lớp chủ nhiệm.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về các nội dung cần tìm hiểu HS.

- *Hoạt động 2: Tìm hiểu cách sử dụng một số kỹ thuật thu thập thông tin về HS*

Nhiệm vụ:

Giảng viên (GV) hướng dẫn SV cách sử dụng một số công cụ để tìm hiểu HS như: phiếu điều tra cơ bản về HS, phiếu quan sát HS, phiếu thăm dò nhu cầu của HS,...

Cả lớp trao đổi về cách sử dụng một số công cụ đã được hướng dẫn, nêu thắc mắc cho GV. GV giải đáp thắc mắc và kết luận.

- *Hoạt động 3: Thực hành kỹ năng tìm hiểu HS*

Nhiệm vụ:

GV phát cho mỗi SV các loại phiếu (phiếu điều tra về những nét cơ bản trong lý lịch của HS; phiếu thăm dò nhu cầu của HS; phiếu tự đánh giá về học tập, rèn luyện đạo đức, tham gia các hoạt động tập thể) đã được điều tra sẵn và yêu cầu SV phân tích, xử lý thông tin thu thập được qua các phiếu trên để phân loại HS.

SV làm việc theo nhóm, sau đó cử đại diện trình bày kết quả phân tích, xử lý và phân loại HS trước lớp.

GV nhận xét, đánh giá và tổng kết bài học.

2.2.1.2. Rèn luyện kỹ năng tổ chức các hoạt động giáo dục

- *Hoạt động 1: Nghiên cứu chương trình hoạt động ngoài giờ lên lớp và các hoạt động giáo dục khác của trường của lớp*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về chương trình hoạt động ngoài giờ lên lớp và các hoạt động giáo dục khác của trường của lớp.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về chương trình hoạt động ngoài giờ lên lớp và các hoạt động giáo dục khác của trường của lớp.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- *Hoạt động 2: Quan sát clip một hoạt động giáo dục theo chủ điểm hoặc các hoạt động giáo dục khác*

Nhiệm vụ:

GV tổ chức cho SV xem clip mẫu về hoạt động giáo dục. Sau khi xem xong clip, giảng viên tổ chức cho SV phân tích, đánh giá, rút kinh nghiệm.

- *Hoạt động 3: Tìm hiểu cách thiết kế một hoạt động giáo dục theo chủ điểm*

Nhiệm vụ:

GV hướng dẫn SV thiết kế một hoạt động giáo dục theo chủ điểm.

Lưu ý: Để hoạt động này diễn ra dễ dàng, GV cần cung cấp cho SV một số mẫu thiết kế hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp theo chủ điểm để họ dễ hình dung và dễ thực hiện.

- *Hoạt động 4: Thực hành kỹ năng thiết kế và tổ chức hoạt động giáo dục*

Sau khi hướng dẫn cách thiết kế hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp theo chủ điểm, GV tổ chức cho SV thực hành bằng các bài tập sau:

Bài tập 1: Mỗi SV xây dựng 1 kế hoạch hoạt động giáo dục theo chủ điểm sau khi viết xong trình bày trước nhóm 5 người để bạn mình sửa bản kế hoạch cho nhau.

Sau khi đã thực hiện xong nhiệm vụ, cần lựa chọn một số bản kế hoạch mắc lỗi điển hình để giới thiệu và yêu cầu cả lớp sửa và lựa chọn những bản kế hoạch hoàn hảo để làm mẫu.

Bài tập 2: Thành lập các nhóm, mỗi nhóm là một lớp học giả định gồm 6 SV và một người sắm vai GVCN, các thành viên còn lại sắm vai HS (bao gồm các thành phần khác nhau trong một lớp học). Các nhóm tổ chức một hoạt động giáo dục theo chủ điểm đã thiết kế trong vòng 30 phút, sau đó các thành viên trong lớp ngồi lại góp ý cho người sắm vai GVCN những KN nào chưa ổn và rút kinh nghiệm. Lần lượt từng thành viên đổi vai trong nhóm và cứ thế lặp lại cho đến thành viên cuối cùng.

Bài tập 3: Mời một nhóm lên làm mẫu lại từ đầu, cả lớp nhận xét, góp ý và rút kinh nghiệm sau hoạt động. Cả lớp trao đổi về cách thiết kế và tổ chức hoạt động giáo dục đã được thực hành, tự đánh giá bản thân về những điều đã

làm được, những điều cần phải tiếp tục làm để trở thành năng lực.

2.2.1.3. Rèn luyện kỹ năng tổ chức giờ sinh hoạt lớp

- *Hoạt động 1: Nghiên cứu ý nghĩa, vai trò, tác dụng và các yêu cầu của giờ sinh hoạt lớp ở trường trung học phổ thông*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về ý nghĩa, vai trò, tác dụng và các yêu cầu cơ bản của giờ sinh hoạt lớp.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về ý nghĩa, vai trò, tác dụng và các yêu cầu cơ bản của giờ sinh hoạt lớp.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- *Hoạt động 2: Quan sát/ xem clip một giờ sinh hoạt lớp ở trường trung học phổ thông*

Nhiệm vụ:

GV chiếu clip giờ sinh hoạt mẫu cho SV xem. Sau khi xem xong clip, giảng viên tổ chức cho SV phân tích, đánh giá, rút kinh nghiệm.

- *Hoạt động 3: Tìm hiểu cách thiết kế một giờ sinh hoạt lớp*

Nhiệm vụ: GV hướng dẫn SV thiết kế một giờ sinh hoạt lớp.

Để hoạt động này diễn ra dễ dàng, GV cần cung cấp cho SV một số mẫu thiết kế giờ sinh hoạt lớp để họ dễ hình dung và dễ thực hiện.

- *Hoạt động 4: Thực hành kỹ năng tổ chức giờ sinh hoạt lớp*

Sau khi hướng dẫn cách thiết kế giờ sinh hoạt lớp, GV tổ chức cho SV thực hành thông qua các dạng bài tập sau:

Bài tập 1: Mỗi SV xây dựng 1 kế hoạch giờ sinh hoạt lớp sau khi viết xong trình bày trước nhóm 5 người để bạn mình sửa bản kế hoạch cho nhau. Sau khi đã thực hiện xong nhiệm vụ, cần lựa chọn một số bản kế hoạch mắc lỗi điển hình để giới thiệu và yêu cầu cả

lớp sửa và lựa chọn những bản kế hoạch hoàn hảo để làm mẫu.

Bài tập 2: Thành lập các nhóm, mỗi nhóm là một lớp học giả định gồm 6 SV và một người sắm vai GVCN, các thành viên còn lại sắm vai HS (bao gồm các thành phần khác nhau trong một lớp học). Các nhóm tổ chức giờ sinh hoạt lớp giả định theo kế hoạch đã thiết kế trong vòng 30 phút, sau đó các thành viên trong lớp ngồi lại góp ý cho người sắm vai GVCN những KN nào chưa ổn và rút kinh nghiệm. Lần lượt từng thành viên đổi vai trong nhóm và cứ thế lặp lại cho đến thành viên cuối cùng.

Bài tập 3: Mời một nhóm lên làm mẫu lại từ đầu, cả lớp nhận xét, góp ý. GV nhận xét, đánh giá và kết luận.

Cả lớp trao đổi về cách thiết kế và tổ chức giờ sinh hoạt lớp đã được thực hành, tự đánh giá bản thân về những điều đã làm được, những điều cần phải tiếp tục làm để trở thành năng lực.

2.2.1.4. Rèn luyện kỹ năng xử lý tình huống sư phạm

- Hoạt động 1: Tìm hiểu khái niệm, phân loại tình huống giáo dục trong công tác giáo dục của người giáo viên chủ nhiệm

Nhiệm vụ:

- Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về khái niệm, phân loại tình huống giáo dục trong công tác giáo dục của người giáo viên chủ nhiệm.

- Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về khái niệm, phân loại tình huống giáo dục trong công tác giáo dục của người giáo viên chủ nhiệm.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- Hoạt động 2: Tìm hiểu quy trình xử lý tình huống giáo dục trong công tác giáo dục học sinh lớp chủ nhiệm

Quy trình xử lý tình huống giáo dục trong công tác giáo dục học sinh diễn ra theo các bước sau:

1/ Xác định vấn đề

2/ Thu thập thông tin và dữ kiện thích hợp

3/ Xác định các giả thuyết và chọn giải pháp

4/ Lựa chọn giải pháp tối ưu

5/ Đánh giá kết quả, đưa ra kết luận và áp dụng

Việc hướng dẫn này cần song song giữa lý thuyết và với làm mẫu. Việc làm mẫu cần cụ thể, có thể trực tiếp hoặc có thể qua clip.

- Hoạt động 3: Thực hành quy trình xử lý tình huống giáo dục

Sau khi hướng dẫn quy trình xử lý tình huống giáo dục, giảng viên tổ chức cho SV thực hành bằng các bài tập sau:

Bài tập 1: Mỗi SV lựa chọn, xây dựng một tình huống giáo dục điển hình và xử lý tình huống đó.

Bài tập 2: Giảng viên đưa ra một số tình huống điển hình và yêu cầu SV thành lập nhóm 5 người xử lý tình huống. Đại diện nhóm trình bày trước lớp, Giảng viên tổng hợp ý kiến của các nhóm, nhận xét và kết luận.

Cả lớp trao đổi về cách xử lý tình huống giáo dục đã được thực hành, tự đánh giá bản thân về những điều đã làm được, những điều cần phải tiếp tục làm để trở thành năng lực.

2.2.1.5. Rèn luyện kỹ năng giáo dục học sinh có hành vi không mong đợi

- Hoạt động 1: Tìm hiểu khái niệm, nguyên nhân, mục đích hành vi có hành vi không mong đợi

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về khái niệm, nguyên nhân, mục đích hành vi không mong đợi.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về khái niệm, nguyên nhân, mục đích hành vi không mong đợi.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- Hoạt động 2: Tìm hiểu các cách ứng xử với những hành vi không mong đợi của HS

Nhiệm vụ: SV làm việc theo nhóm.

Xác định các cách ứng xử với 4 dạng hành vi không mong đợi, đó là: dạng hành vi nhằm thu hút sự chú ý, dạng hành vi nhằm thể hiện quyền lực, dạng hành vi nhằm trả đũa và dạng hành vi nhằm thể hiện sự không thích hợp.

Đại diện nhóm trình bày trước lớp. Toàn lớp góp ý, bổ sung và cùng hoàn thiện các cách ứng xử của 4 dạng hành vi không mong đợi.

- *Hoạt động 3: Tìm hiểu cách lập kế hoạch cá nhân nhằm thay đổi nhận thức, thái độ, hành vi của HS có hành vi không mong đợi*

Nhiệm vụ: SV lắng nghe GV hướng dẫn cách lập kế hoạch cá nhân nhằm thay đổi nhận thức, thái độ, hành vi của HS có hành vi không mong đợi. Nội dung kế hoạch cần nêu rõ: 1) những nhận thức, niềm tin, hành vi tiêu cực cần thay đổi; 2) biện pháp thực hiện; 3) những thay đổi cần đạt được; 4) thời gian,..

GV giải đáp thắc mắc của SV.

- *Hoạt động 4: Thực hành kỹ năng giáo dục HS có hành vi không mong đợi*

Nhiệm vụ: làm việc cá nhân và nhóm

Sau khi hướng dẫn lập kế hoạch nhằm thay đổi nhận thức, thái độ, hành vi của HS có hành vi không mong đợi, giảng viên tổ chức cho SV thực hành bằng các bài tập sau:

Bài tập 1: Mỗi SV xây dựng 1 kế hoạch cá nhân nhằm thay đổi nhận thức, thái độ, hành vi của HS có hành vi không mong đợi, sau khi viết xong trình bày trước nhóm 5 người để bạn mình sửa bản kế hoạch cho nhau. Sau khi đã thực hiện xong nhiệm vụ, cần lựa chọn một số bản kế hoạch mắc lỗi điển hình để giới thiệu và yêu cầu cả lớp sửa và lựa chọn những bản kế hoạch hoàn hảo để làm mẫu.

Bài tập 2: Từng cặp SV đóng vai là GVCN và HS có hành vi không mong đợi để trò chuyện, tìm hiểu HS có hành vi không mong đợi, sau đó đổi vai cho nhau. Sau đó các thành viên trong lớp nhận xét, chia sẻ ý kiến cá nhân về phần thực hành của nhóm.

GV tổng hợp ý kiến của các nhóm, nhận xét và kết luận.

2.2.1.6. Rèn luyện kỹ năng **đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của học sinh**

- *Hoạt động 1: Nghiên cứu mục đích, nội dung đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về mục đích, nội dung đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về mục đích, nội dung đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- *Hoạt động 2: Nghiên cứu quy trình đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS*

Nhiệm vụ: Thảo luận toàn lớp về quy trình đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS.

GV nhận xét, đánh giá và kết luận:

Quy trình đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS diễn ra theo các bước sau:

1/ Học sinh tự đánh giá

2/ Tập thể HS đánh giá

3/ Giáo viên chủ nhiệm đánh giá

Việc hướng dẫn này cần song song giữa lí thuyết và với làm mẫu. Việc làm mẫu cần cụ thể.

- *Hoạt động 3: Thực hành quy trình đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS*

Nhiệm vụ: GV hướng dẫn SV thực hiện quy trình đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS thông qua các bài tập sau:

Bài tập 1: Phát cho mỗi SV một mẫu phiếu đánh giá và yêu cầu SV đặt vị trí của mình vào vị trí của HS để tự đánh giá bản thân. Sau đó chia sẻ ý kiến của mình cho tập thể lớp.

Bài tập 2: Phát cho tập thể lớp mẫu phiếu đánh giá các thành viên của lớp mình (cũng đặt mình vào vị trí của HS) và yêu cầu tập thể đánh giá ý thức, thái độ học tập của mỗi cá nhân trong lớp.

Bài tập 3: Cử 1 SV sắm vai là người GVCN, dựa trên kết quả đánh giá của cá nhân mỗi HS và tập thể lớp để đưa ra quyết định kết luận về từng cá nhân HS. Sau khi SV thực hiện xong các bài tập, cả lớp trao đổi về việc thực hiện quy trình đánh giá kết quả rèn luyện, tu dưỡng của HS, tự đánh giá bản thân về những điều đã làm được, những điều cần phải tiếp tục làm để trở thành năng lực.

2.2.2. Rèn luyện những kỹ năng thuộc nhóm thực hiện chức năng quản lý

2.2.2.1. Rèn luyện kỹ năng xây dựng kế hoạch chủ nhiệm lớp

- *Hoạt động 1: Tìm hiểu khái niệm, cách phân loại kế hoạch chủ nhiệm*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về khái niệm, cách phân loại kế hoạch chủ nhiệm.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về khái niệm, cách phân loại kế hoạch chủ nhiệm.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- *Hoạt động 2: Nghiên cứu cấu trúc bản kế hoạch chủ nhiệm và yêu cầu của bản kế hoạch*

Cấu trúc của bản kế hoạch chủ nhiệm lớp cung cấp cho SV có cấu trúc như sau:

1/ Đặc điểm tình hình.

2/ Phương hướng, nhiệm vụ, mục tiêu, chỉ tiêu và các danh hiệu phấn đấu.

3/ Các biện pháp chính.

4/ Những chuyên đề đi sâu để rút kinh nghiệm.

5/ Điều chỉnh kế hoạch.

6/ Kế hoạch từng tháng.

- *Hoạt động 3: Tìm hiểu cách xây dựng bản kế hoạch (năm, tháng, tuần)*

Để hình dung được dễ dàng, GV cần cung cấp một số bản kế hoạch để SV hình dung và thực hiện.

- *Hoạt động 4: Thực hành kỹ năng lập kế hoạch chủ nhiệm*

Ra các bài tập cho SV thực hành: Mục đích giải quyết các bài tập này là để SV hình dung và nắm chắc cách thức lập kế hoạch chủ nhiệm lớp, cấu trúc và nội dung cụ thể của một kế hoạch chủ nhiệm lớp như thế nào?

Bài tập: Mỗi SV xây dựng 1 kế hoạch chủ nhiệm lớp sau khi viết xong trình bày trước nhóm 5 người để bạn mình sửa bản kế hoạch cho nhau. Sau khi đã thực hiện xong nhiệm vụ, cần lựa chọn một số bản kế hoạch mắc lỗi điển hình để giới thiệu và yêu cầu cả lớp sửa và lựa chọn những bản kế hoạch hoàn hảo để làm mẫu.

2.2.2.2. Rèn luyện kỹ năng xây dựng tập thể học sinh lớp chủ nhiệm

- *Hoạt động 1: Nghiên cứu nội dung và phương pháp xây dựng tập thể lớp HS lớp chủ nhiệm*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về nội dung và phương pháp xây dựng tập thể học HS lớp chủ nhiệm.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về nội dung và phương pháp xây dựng tập thể HS lớp chủ nhiệm.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- *Hoạt động 2: Thực hành kỹ năng xây dựng tập thể học sinh lớp chủ nhiệm*

Nhiệm vụ: GV chia lớp thành 4 nhóm, mỗi nhóm chịu trách nhiệm giải một trong số bốn bài tập sau:

Bài tập 1: Hãy xác định mục tiêu phát triển của tập thể trong một năm học.

Bài tập 2: Lập kế hoạch xây dựng đội ngũ cán bộ lớp vững mạnh.

Bài tập 3: Tin đồn, quỹ lớp.

Bài tập 4: Chuyện nhỏ hoá lớn.

Giáo viên tổng hợp ý kiến của các nhóm, nhận xét, kết luận.

2.2.2.3. Rèn luyện kỹ năng phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường

- *Hoạt động 1: Nghiên cứu vị trí, vai trò, mục đích, nội dung và hình thức phối hợp với các lực lượng để giáo dục HS*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về vị trí, vai trò, mục đích, nội dung và hình thức phối hợp với các lực lượng để giáo dục HS.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về vị trí, vai trò, mục đích, nội dung và hình thức phối hợp với các lực lượng để giáo dục HS.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- *Hoạt động 2: Tìm hiểu cách lập kế hoạch phối hợp với các lực lượng trong việc giáo dục HS hoặc trong từng hoạt động giáo dục cụ thể.*

Nhiệm vụ: SV lắng nghe GV hướng dẫn cách lập kế hoạch phối hợp với các lực lượng để giáo dục HS.

GV giả đáp những thắc mắc từ SV.

Lưu ý Đề hoạt động này được dễ dàng, sau khi hướng dẫn xong sẽ cung cấp một số mẫu bản kế hoạch phối hợp với các lực lượng giáo dục để SV dễ hình dung và thực hiện.

- *Hoạt động 3: Tìm hiểu cách tổ chức thực hiện kế hoạch phối hợp với lực lượng trong giáo dục HS hoặc trong từng hoạt động giáo dục cụ thể*

Việc hướng dẫn này cần xong xong giữa lý thuyết và làm mẫu. Việc làm mẫu cần cụ thể, có thể trực tiếp, có thể qua clip.

- *Hoạt động 4: Rèn luyện kỹ năng lập kế hoạch phối hợp với các lực lượng trong việc giáo dục HS hoặc trong từng hoạt động giáo dục cụ thể*

Bài tập: Mỗi SV lập một kế hoạch họp phụ huynh HS vào đầu năm học. Sau khi SV viết xong đọc trước nhóm 5 người để các bạn tự sửa kế hoạch cho nhau. Sau khi đã thực hiện xong nhiệm vụ, cần lựa chọn một số bản kế hoạch mắc lỗi điển hình để giới thiệu và yêu cầu cả lớp cùng sửa và lựa chọn những bản kế hoạch hoàn hảo để

làm mẫu. Tùy theo điều kiện về thời gian và trình độ của SV mà tổ chức cho SV thực hành các bài tập khác nhau trong một số lần nhất định.

- *Hoạt động 5: Rèn luyện kỹ năng tổ chức thực hiện kế hoạch phối hợp với các lực lượng để giáo dục HS hoặc trong từng hoạt động giáo dục*

Bài tập 1: Thành lập các nhóm, mỗi nhóm là một lớp học gồm 5 SV và 1 người là GVCN. Nhóm tổ chức một buổi họp phụ huynh trong vòng 30 phút, sau đó nhóm trở lại thành bạn cùng lớp góp ý cho SV sắm vai GVCN những KN chưa ổn. Lần lượt từng thành viên đổi vai trong nhóm.

Bài tập 2: Mời một nhóm lên làm mẫu lại từ đầu, cả lớp trao đổi, nhận xét, góp ý, sau đó GV nhận xét, sửa chữa, điều chỉnh và chấm điểm, đánh giá.

2.2.24. *Rèn luyện kỹ năng xây dựng, sử dụng và quản lý hồ sơ chủ nhiệm lớp*

- *Hoạt động 1: Tìm hiểu các loại hồ sơ chủ nhiệm và ý nghĩa của chúng*

Nhiệm vụ:

Cá nhân: SV đọc tài liệu trao đổi tự do toàn lớp về các loại hồ sơ chủ nhiệm và ý nghĩa của chúng.

Toàn lớp: Trao đổi thống nhất về các loại hồ sơ chủ nhiệm và ý nghĩa của chúng.

Lưu ý: Khi tiến hành hoạt động đầu tiên này, thông tin cần ngắn gọn.

- *Hoạt động 2: Rèn luyện kỹ năng quản lý hồ sơ chủ nhiệm*

Bài tập 1: Yêu cầu SV phân loại, xây dựng các loại hồ sơ chủ nhiệm (các loại hồ sơ, mục đích của từng loại, cách lập từng loại hồ sơ...).

Bài tập 2: Yêu cầu SV sắp xếp hồ sơ một cách khoa học

Sản phẩm để SV thực hành là lựa chọn túi hồ sơ các cỡ, các loại hồ sơ như: Bản kế hoạch chủ nhiệm, sổ lên lớp, sổ chủ nhiệm, sổ điểm, Sổ chuyên cần, Sổ thu – chi, Sổ liên lạc, Học bạ, Sổ theo dõi học sinh yếu kém về đạo đức, Sổ theo dõi

công tác đoàn thể, Biên bản sinh hoạt lớp...Yêu cầu SV sắp xếp bộ hồ sơ một cách khoa học nhất.

3. Kết luận

Quy trình rèn luyện KNCNL chúng tôi xây dựng ở trên gồm các bước cơ bản, trong mỗi bước được thiết kế thành các hoạt động, trong mỗi hoạt động được thiết kế thành các việc làm cụ thể với những yêu cầu và bài tập khác nhau để SV được thực hành rèn luyện từng KN nhỏ trong KNCNL. Để quy trình này thực hiện được cần đảm bảo một số điều kiện về cơ sở vật chất; các phương tiện học tập (như: tài liệu, giáo trình, phương tiện kỹ thuật dạy học); về năng lực hướng dẫn của GV, ý thức rèn luyện của SV và đặc biệt là sự quan tâm của các đơn vị liên quan trong các trường đại học sư phạm.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo “*Quy định Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học cơ sở, giáo viên trung học phổ thông*” (Ban hành kèm theo Thông tư số 30/2009/TT-BGDĐT ngày 22 tháng 10 năm 2009).
- [2] Điều lệ trường THCS, THPT theo quyết định của Bộ trưởng Bộ Giáo dục
- [3] Khung chuẩn đầu ra trình độ đại học khối ngành sư phạm đào tạo giáo viên THPT (Bộ Giáo dục và Đào tạo, Dự án phát triển giáo viên THPT và TCCN).
- [4] Trần Thị Tuyết Oanh (2012), *Định hướng phát triển kỹ năng sư phạm cho sinh viên theo định hướng tiếp cận năng lực*, Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 80, Tr23-25;31.
- [5]. Nguyễn Như Ý (1999), *Đại từ điển Tiếng Việt*, Nxb Văn hoá – Thông tin, Hà Nội.

PROCESS OF MAKING THE HUMAN RESPONSIBILITY FOR UNIVERSITY STUDENTS

Mai Trung Dung
Tay Bac University

Abstract: *The paper analyzes concepts in psychology of skills and establishes an manipulative definition of class homeroom skills. A large volume of the paper deals with class homeroom skills and the procedure of training those skills for pedagogical university students today.*

Keywords: *Classroom skills, homeroom skills, classroom teachers, class homeroom skills, pedagogical university students.*

Ngày nhận bài: 18/11/2019. Ngày nhận đăng: 13/04/2020

Liên lạc: maitrungdung@utb.edu.vn